

KONYA'NIN MUHAKKİK MİSAFİRİ: ŞUAYB EL-ARNAVUT

Ahmed ÜRKMEZ

Dr., Bozkır Söğüt İlköğretim Okulu
Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni

Asrımızın değerli hadis âlimlerinden Şuayb el-Arnaut, uzun süreden beri gerçekleştirmeyi arzu ettiği Türkiye ziyareti kapsamında 9-14 Ağustos 2008 tarihleri arasında Konya'da idi. Dünyaca ünlü bir muhakkik olan değerli ilim adamına bu yolculuğu esnasında oğlu Zekvân el-Arnaut ve arkadaşı Fârûk el-Kammâş eşlik etmekteydi. 6 Ağustos'ta İstanbul'da başlayan Türkiye gezisi, ertesi gün İSAM ziyareti ve tanışma toplantıları ile devam etti. 8 Ağustos'ta başkente gelen Şuayb el-Arnaut, burada Konulu Hadis Projesi koordinatörü Prof. Dr. Yavuz Ünal ve ekibi tarafından karşılanarak ağırlandı. Önce proje merkezini ziyaret ederek, çalışma hakkında bilgilendirme toplantısına katılan kıymetli âlim, ardından Diyanet İşleri Başkanı Sayın Prof. Dr. Ali Bardakoğlu'nu makamında ziyaret etti. Prof. Dr. Bünyamin Erul'un rehberliğinde Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni gezerek ilim adamları ile görüşme fırsatı bulan üstâd, ertesi gün öğle saatlerinde Konya'ya ulaşmıştı. Burada Amman'dan öğrencileri Doç. Dr. Adil Yavuz, Doç. Dr. Halit Çalı, Arş. Gör. Dr. Huriye Martı ve Dr. Ahmed Ürkmez'in de aralarında bulunduğu akademisyenler tarafından karşılandı.

Konya ziyareti boyunca S.Ü. İlahiyat Fakültesi Dekanlığı ve Hadis Bilim Dalı öğretim üyeleri tarafından misafir edilen Şuayb el-Arnaut, fakültenin öğrencilerine ve öğretim elemanlarına ayrı ayrı konferanslar verdi. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı Selçuk Eğitim Merkezi'nde ve Kültür Bakanlığı Yusufpaşa Yazma Eserler Kütüphanesi'nde temas ve incelemelerde bulundu. Kıymetli ilim adamı 12 Ağustos salı günü Kont'nde konuk olduğu Düzlem programında önemli mesajlar içeren bir konuşma yaptı. Konya'da bulunduğu süre içerisinde Sultan Selim Camii, Mevlânâ Müzesi, Alâaddin Tepesi ve Camii, Beyşehir Gölü ve Eşrefoğlu Camii gibi tarihî yerleri görme fırsatı da bulan Şuayb el-Arnaut, 14 Ağustos sabahı Makedonya'ya gitmek üzere uçakla şehrimizden ayrıldı.

Şuayb el-Arnaut, aslen Arnautluğun İskodra kentinden olup, babasının adı Muharrem'dir. "Ellerindeki bütün mal varlığını satarak, dinlerine sahip çıkmak ve evlâtlarını yitip gitmekten korumak için Şam'a hicret ettiklerini" söylediği ailesinin Suriye'ye gelişinden iki yıl sonra 1928'de Şam'da dünyaya gelmiştir. İlköğretim

yıllarının ardından on yedi yaşına kadar ticaretle uğraşmış, ancak ardından kendisini ilme vakfederek Ârif ed-Düvecî, Nâsiruddîn el-Elbânî'nin babası Nuh Necâtî Efendi ve Süleyman Ğavcî gibi Osmanlı mirasını taşıyan değerli isimlerden ders almıştır. Bir süre aralarında Türklerin de bulunduğu öğrenci gruplarına Tevhid, Mantık, Arapça ve Edeb-i İslâmî dersleri veren Şuayb el-Amavut, müderrisliği bırakarak tahkik ağırlık vermiş ve Ürdün'ün başkenti Amman'a yerleşmiştir. Buradaki tahkik ve tahrir çalışmalarının en nadide ürünleri arasında İbn Hıbbân'ın *Sahîh'i*, Tahâvî'nin *Şerhu Müşkili'l-Âsâr'ı*, Zehebî'nin *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ'sı*, İbn Kayyim'in *Zâdü'l-Meâd'ı* ve İbn Receb'in *Câmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem'i* sayılabilir. 6 kız 4 erkek evlâdi olan kıymetli âlim, halen Amman'da yaşamaktadır.

Bu yazıda, on kişilik bir ekibin başında ve tam on yıllık bir çalışmayla İmâm Ahmed'in *Müsned'ini* 50 cilt halinde tahkik eden ve tahkikini yaptığı eserlerin toplam cilt sayısının 200'e ulaştığını bizzat ifade eden üstadın Konya'da bıraktığı izlerden biri kaydedilecektir. Tarihe not düşmeyi amaçlayan bu kayıt, onun 10 Ağustos 2008 günü Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mevlânâ Amfisi'nde öğrenci ve öğretim üyelerinden oluşan kalabalık bir dinleyici kitlesine hitaben yaptığı konuşmadır:

“Müslüman bir genç kitleye hitap etmek içimi ferahlatıyor”

Bismillâhirrahmânirrahîm. Elhamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve sallallâhü alâ seyyidînâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecma'în.

Sizin önünüzde konuşuyor olmaktan dolayı çok mutluyum. Müslüman bir genç kitleye hitap etmek gerçekten içimi ferahlatıyor. İlmî çalışmalar yürüten ve bu yolla Allah'a yaklaşan dindar hanımların aramızda olması gayet güzel. Allah'ın bize Peygamberimizin (sav) dilinden bahşettiği bu İslâmî bilgileri öğrenmek ve bir sonraki aşamada insanlara öğretecek olmak çok farklı bir duygu. Allah hepimize İslâm çizgisinde sonuna kadar devam etme ve İslâm'ın gerçek karakterini tanıma konusunda başarılar nasip eylesin.

“Bize İslâm'ı öğreten Osmanlı Padişahları oldu”

Türklerin Arnavutlara yaptığı iyiliği unutamam. Hicrî sekizinci yüzyılda Arnavutluk Hıristiyan'dı ve İslâm'ı hiç tanııyordu. Kim getirdi İslâm'ı oraya? Türkler. İşte Sultan Murat, Fatih Sultan Mehmet... Allah her ikisine de rahmet eylesin. Ülkemizi fetheden, bize İslâm'ı öğreten, küfürden kurtulup imana geçmemizi sağlayan onlar oldu. Tarih okumayı severim, bir anekdot anlatayım: Osmanlı sultanları Hıristiyan bir ülkeyi ele geçirdiklerinde insanları zorla İslâm'a girdirmeye çalışmazlardı. Halka sadece şunu söylerlerdi: Mevcut dininizde kalmak isterseniz buyurun kalın. Eğer İslâm dinine girmek isterseniz o zaman bizimle eşit haklara ve sorumluluklara sahip olursunuz. Pek çok insan bu yöntemle gönül nzasıyla Müslüman oldu. Sırf Arnavutlukta da değil. Romanya'da, Bulgaristan'da, bütün bir Balkan coğrafyasında... Diyeceğim, sizin temelleriniz böyle seçkin, uyanık, gerçeğin farkında olan, kitleleri İslâm'a yöneltmeye ilgi duyan kişilere dayanıyor. Onun

için, sizin de işte bu ecdadın misyonunu sürdürmeniz gerekiyor. Arap şairin dediği gibi:

“Atalarımız büyüklük yaptı diye,
Tutup da dayanacak değiliz onlara!
Atacağımız temelleri tıpkı geçmişimiz gibi,
Yapacağız biz de onlar nasıl yaptılarsa.”

“Kadın ilim ve yaşam ortamlarından uzak kalmamalı”

Müsned'de yer alan hanım sahâbîlere ait rivâyetleri seçtik. Tam altı cilt tuttu. Rasûlullâh'tan (sav) duymuşlar ve sonrakilere anlatmışlar. Ümmü Seleme, Âişe, Safiyye... Hep Peygamber meclisinde bulunmuşlar. Bakın sizin şu anda yaptığınız gibi kızlar. Bir tarafta siz oturuyorsunuz, öbür tarafta erkekler.

Şimdi bazı sert karakterli hocalar diyor ki: 'Niye kadınlar bu tür ortamlara giriyor!' Yahu madem giyimi düzgün, gayet terbiyeli, neden olmasın? Peygamberimiz (sav) haftanın bir günü hanımlara özel sohbet yapardı. Ayrıca kadınlar erkeklerin sohbet ortamlarında da bulunurlardı. Namazda da öyleydi. En önde imam durur, arkasında erkekler, onların arkasında çocuklar, en arkada da hanımlar. Bakın aynı ortamda. Öyle ayrılmış uzak bir mekânda değil. Namaz bittikten sonra, mescit iki kapılıydı, birinden kadınlar çıkardı, ötekenden erkekler çıkardı. Erkek kadın iletişimi şu anda alışık olduğumuzun çok dışındaydı.

“Sizi giyim kuşam açısından gayet yeterli görüyorum”

“Kadının sesi avrettir!” Kim demiş avrettir diye? Ne Kur'an'da var böyle bir şey, ne de sünnette. Peki, Kur'an-ı Kerim'in dediği ne? *‘Çekici bir eda ile konuşmayın; sonra kalbinde hastalık olan kişi ümide kapılır.’*¹ Çekici bir eda ile konuşmak ne demek? Kadının dişiliğini ön plana çıkaran bir ses tonuyla konuşması demek. Erkeğin kendisi hakkında derin düşüncelere dalmasına neden olabilecek tarzda konuşması demek. Yoksa normal, doğal bir biçimde konuşuyorsa, bunda hiçbir beis yoktur. Kadının Kur'an okumasında, konuşma yapmasında, kadınlara imamlık yapmasında hiçbir sakınca yoktur. Giyim kuşamına dikkat ettikten sonra konferanslarda panellerde katılımcı olabilir. Maşallah sizi bu açıdan çok yeterli görüyorum.

Konuşmanın ardından sorular bölümüne geçilmiş ve ilim öğrenmenin, özellikle de hadis çalışmanın değeri hakkındaki bir soru üzerine Şuayb Arnavut şunları dile getirmiştir:

“İlim bizi cennete götüren bir hazinedir”

Öncelikle İmam Müslim'in *Sahîh*'inde yer verdiği bir hadisle başlamak isterim: *‘Kim ilim öğrenmek için bir yola girse, Allah ona cennete giden bir yolu kolay-*

¹ Ahzâb 33/32.

*laştırır.*² Öyleyse ilim bizim için bulunmaz bir hazinedir. Bizi doğrudan cennete götürür. Hangimiz ölümsüz ve nimet dolu bir hayatta sonsuza kadar yaşamayı istemeyiz ki? Dertlerle ve hastalıklarla uğraştığımız şu hayatta bile ölmek istemiyoruz. Allah'ın ikram ettiği şu bilgiler sayesinde cennete girsek, hepimiz otuz üç yaşında gencecik olsak, hanımlar da öyle olsalar, hiç birimiz asla ölmeyecek olsak, bu dünyadaki her türlü pislikten kendimizi kurtarsak... Tek bir suçtan ötürü çıkarıldığımız cennete tevbe edip, doğru yolda yürüyüp, yanlışlardan arınarak dönebilsek.

"Peygamberlerin mirası ilimdir"

Peygamberlerin mirası ilimdir. Onlar başka miras bırakmazlar. İmam Buhârî'nin *Sahîh*'inde rivayet ettiği bir hadis şöyledir: *'Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız her şey sadakadır.'*³ Yani Müslümanların devlet hazinesine aittir. Yaptıkları davetin sadece Allah'a has olması için bu böyledir. Çocukları, nesilleri biriken mallarına göz dikmesin diye böyledir. Hz. Peygamber (sav) *'Peygamberler miras olarak dirhem de dinar da bırakmazlar. Miras olarak ilim bırakırlar. İşte kim o ilmi alırsa gerçekten büyük bir pay almış olur'* buyurur.⁴

"İlim öğrenen kişi çok üstün bir konumdadır"

Ve melekler, yaptığı işe duydukları hayranlıktan, ilim öğrencisi için kanatlarını yere sererler.⁵ Allah'ın emirlerine hiç karşı gelmeyen ve kendilerine emredilen her şeyi yapan melekler sizin için kanatlarını yere seriyorlar ey öğrenciler! Yaptığınız işe duydukları hayranlıktan dolayı böyle davranıyorlar. Sonuçta ilim öğrenenin konumu çok üstün bir konumdur. Hanefî fıkhında, merhum İmam Ebû Hanîfe'ye göre ilim öğrencisi, en saygın Arap kıza denk sayılır. Biliyorsunuz bizde, Hanefî mezhebinde, evlilikte erkekle kızın birbirine denk olması şartı aranır. İşte doğru bilgisi olan, o bilgiye göre yaşayan, o bilgiler konusunda Allah'tan korkan ve kendinden önceki âlimlerin çizgisini dikkate alan ilim adamı, en değerli adaya bile denk demektir. Toplumda küçük büyük, itibarlı itibarsız herkes ona değer verir. Onun için ben diyorum ki: İlim öğrenen kişi sürekli bir hayır içinde yaşamını sürdürür ve Allah ona ahiretten önce bu dünyada nice nimetler verir.

"Hocalarla sürekli iletişim halinde olmalısınız"

Hadis öğrenimi diğer ilimlerin öğrenimi gibidir. Tabii ki bir branşta güçlü olmak isteyen kişinin o alana özel olarak eğilmesi gerekir. Alanının dışındaki bilgi-

² M6853 Müslim, Zikir ve Dua ve Tevbe ve İstığfar, 38; T2646 Tirmizi, İlim, 2.

³ B5358 Buhari, Nafakat, 3; M4577 Müslim, Cihad ve Siyer, 49; D2963 Ebu Davud, Harac, Fey' ve İmare, 18, 19.

⁴ B27 Buhari, İman, 19; HM22058 İbn Hanbel, V, 197; DM351 Darimi, Mukaddime, 32; D3641 Ebu Davud, İlm, 1; T2682 Tirmizi, İlim, 19.

⁵ HM22058 İbn Hanbel, V, 197; DM351 Darimi, Mukaddime, 32; D3641 Ebu Davud, İlm, 1; T2682 Tirmizi, İlim, 19.

leri de az çok tanınması, elindeki metinleri daha iyi anlamasını sağlayacaktır. Burada önemli olan, ilginin ve çabanın ağırlıklı olarak hadis çalışmalarına yönltilmesidir. Allah'a şükürler olsun, bugün elinizin altında pek çok kaynak var. İnternet var, bilgisayar var, yazılı eserler var. Bunlar işinizi kolaylaştırıyor. Zaten insan kendisi ve başkaları için yararlı bir işe koyulunca Allah ona destek de oluyor.

Hadis çalışmak isteyenler için önemli bir diğer nokta, hocalarla sürekli iletişim halinde olmak. Onlara sorular sormak, bilgi alışverişinde bulunmak. Çünkü hadis ilminde, yazılı kaynaklarda pek geçmeyen, kişiden kişiye algılanması değişen, ama hocanın kavrayıp öğrencisinin dikkatine sunabileceği bilgiler söz konusu.

Son olarak 'kimileri tarafından din dışı gibi gösterilen, kimileri tarafından ise aşırı benimsenen selefi akım hakkındaki düşünceleri ve tavsiyeleri' sorulan Şuayb el-Arnaut'un buna yanıtı şu şekilde olmuştur:

"Hak yolda yardımlaşan kardeşler olmamız lâzım"

Şimdi arkadaşlar, söyleyeceklerimi iyi duyun ve dinleyin; çünkü seksen yıllık bir ömrün semeresini veriyorum. Allah Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki: *'Müminler kardeştir, öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin.'*⁶ Bizim görevimiz arayı düzeltmek; yoksa bozmak değil. Biz, Rasûlullâh'ın (sav) buyurduğu noktaya gelmesini istiyoruz: *'Kendiniz için istediğinizi kardeşiniz için de istemedikçe iman etmiş olmazsınız.'*⁷ Dolayısıyla, bizim Müslümanlar olarak daima hak yolda yardımlaşan kardeşler olmamız lâzım. Birbirimize yumuşak bir üslupla yaklaşmamız lâzım. Eğer Allah, Hz. Musa'yı kâfir Firavun'a gönderirken bile *'Ona yumuşak söz söyleyin; belki düşünür veya içi titrer'*⁸ buyurmuşsa, artık bu durumda Müslüman'ın Müslüman kardeşine nasıl hitap etmesi gerektiğini siz düşünün. Şiddet içeren bu tür yaklaşımlar İslâm'ın benimsemediği, beğenmediği yaklaşımlar ve eğitimciler eliyle mutlaka eğitime konu edilmeleri gerekiyor.

"İnsan, aklını başkasına satmamalı"

Bana gelen soruda diyor ki: 'Bazıları selefi düşüncede olanları din dışıymiş gibi eleştiriyor.' Allah saklasın, öyle şey olur mu?! Selefi düşüncedeki insan bizim inandıklarımıza inanıyor. Ancak yaklaşım farklılıkları var; başkasının bid'at saymadığı, onların bid'at olarak gördüğü hususlar var. Soruda yine deniyor ki: 'Bazıları da onları aşırı beğenip akımlarına kapılıyor.' Ben şunu diyorum kardeşim: İnsanın aklını başka birine satması olacak şey değil! Sen bir Müslüman olarak, birisi sana İslâm hakkında bir şey söylediğinde konuyu değerlendir, her yönüyle araştır, sonra da Allah'a güven. Güzel bir şey söylüyorsa alınız, yanlışı varsa yanlışı yapıyorsunuz deriz. Arkadaşlığımızı da sürdürürüz.

⁶ Hucurât 49/10.

⁷ HM13178 İbn Hanbel, III, 206; B13 Buhari, İman,7.

⁸ Tâhâ 20/44.

“Yapılan eleştiriler akıllardan çıkıp kalplere yönelmemeli”

Ne selefiyye, ne halefiyye; İslâm'da gruplaşmalar olsun istemiyorum. Elli yıl önce adamın biri bir kitap yazmıştı, kapağına da ‘Yazan: Bir Müslüman’ yazdırmıştı da çok hoşuma gitmişti. Şâfiî, Mâlikî, Hanbelî saymamıştı. Biz hepimiz kardeşiz. Aynı dinin mensuplarıyız. Allah'tan başka ilâh yoktur, Muhammed onun elçisidir, Kur'an gerçektir, Rasûlullâh'ın (sav) hadisleri doğrudur. İşte bunlar bizi bir araya getirmeli. Yoksa birbirimizi eleştirebiliriz. Ama bu eleştiri akıllarımızdan çıkıp kalplerimize yönelmemeli.

Hepinize ilmi çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Allah'ın selamı ve rahmeti üzerinize olsun.

